

Latvijas zivsaimniecības politikas nacionālās dīvainības, jeb par to, kas bij', par to, kas būs?... 3.

„No kurienes cilvēkam tāda pašpārliecība,
ka spogulī viņš redz sevi?...”

Mihails Žvaņeckis.

Godātais lasītāj!

Šo raksta nobeiguma daļu gribam iesākt ar akadēmiķa Jāņa Stradiņa vārdiem:

„Št [Zolitūdes] katastrofa ar cilvēku upuriem notika būvniecībā. Bet, ja mēs skatāmies tādās lietās kā, teiksim, veselības aizsardzība, izglītība, zinātne, emigrācija, demogrāfija... tad tās arī uzrāda slimības, kuras mūs moka. Katrā no šīm sfērām varam atrast ļoti daudz aplamību.” (LETA, 10.12.2013.).

Vai ne arī iekšējo ūdeņu zivsaimniecības sfērā?...

Varbūt tā ir dīvainā sakrītība, varbūt, romantiski runājot, tāda bija ūdeņu un zivju dieva Poseidona grība, kuram ar saprātu apveltīto būtņu izdarības bija „piegriezušās” pa nopietnam, bet paralēli zivsaimniecības lietu peripetijām Latvijā tāds pats process, tikai nesalīdzināmi ilgstošāks un sarežģītāks, pagājušā gada pašā nogalē noslēdzās arī Eiropas Savienības (ES) varas gaitenēs (par to raksta beigās).

Savukārt peripetijām Latvijā grozījumu „Zvejniecības likumā” (ZL) sakarā uz kādu laiku pielikts punkts, Valsts prezidenta vietā grozījumus 12.06.2014. izsludinot Saeimas priekšsēdētājam.

Jau raksta pirmajā un otrajā daļā uzsvērām, ka LMA mērķis nebija vēršanās pret zvejniecību kā tādu, bet gan pret iekšējo ūdeņu zivsaimniecības politikas sistēmu, „pateicoties” kurai zivju resursu ieguve zvejniecībā iekšējos ūdeņos varēja gadu gadiem pastāvēt tāda, kādu to labāk vai sliktāk zināja daudzi.

Tai pašā laikā varbūt nepievēršot uzmanību vai neiedomājoties par konkrētām savstarpēji cieši saistītām ZL un tam pakārtoto Ministru kabineta (MK) noteikumu normām, kuras savai ērtībai radīja pati sistēma. Bet sistēmas neveidojas un nepastāv pašas par sevi. Tās rada, uztur un attīsta ieinteresēti cilvēki...

Zemāk norādītā galveno ZL veikto grozījumu salīdzinošā tabula sniegs lasītājam pietiekamu priekšstatu par iepriekš minēto.

Iepriekšējā redakcija	Jaunā redakcija
<i>1.pants 7) amatierzveja — maksšķerēšana un zemūdens medības - rekreācijas vai sporta nolūkā veikta darbība, lai ar maksšķerēšanas rīkiem iegūtu zivis bez tiesībām zvejā iegūtās zivis pārdot vai piedāvāt tirgū.</i>	maksšķerēšana, vēžošana un zemūdens medības — zvejas tiesību izmantošanu regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā fiziskajai personai paredzēto maksšķerēšanas, vēžošanas vai zemūdens medību tiesību izmantošana atpūtas, sporta vai citā nolūkā zivju vai vēžu ieguvei savam patēriņam ar attiecīgajos normatīvajos aktos noteiktajiem rīkiem bez tiesībām iegūtās zivis vai vēžus piedāvāt tirgū, pārdot vai nodot citām personām labuma gūšanai.
<i>2.pants. Likuma darbība.</i> Likuma mērķis nebija definēts.	Likuma mērķis un darbības joma. (1) Šā likuma mērķis ir tāda Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu (turpmāk – teritoriālie ūdeņi) un ekonomiskās zonas ūdeņu apsaimniekošana, kas, ievērojot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nepieciešamību, nodrošina zivju resursu ilgtspējīgu izmantošanu, aizsardzību, pavairošanu un pētīšanu valsts zivsaimniecības nozares ilgtermiņa attīstībai.
<i>3.pants (2) Zivju resursus pārvalda, pamatojoties uz to uzskaiti, ekspertu novērtējumu un zinātniskajām rekomendācijām.</i>	Zivju resursus pārvalda, pamatojoties uz to pētniecību , ekspertu novērtējumu un zinātniski pamatotām rekomendācijām.
<i>5.pants (2) Zivju resursu uzskaiti, novērtēšanu, zinātnisko rekomendāciju izstrādi un zivsaimniecisko ekspertīzi pēc valsts, pašvaldības vai juridisko un fizisko personu pasūtījuma veic valsts zinātniskais institūts “Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts” (turpmāk — institūts) vai citas juridiskās personas, kuru statūtos ir paredzēts šāds darbības virziens un kuru pētījumu rezultātus un atzinumus izvērtē institūts.</i> Nebija.	Zivju resursu uzskaiti, novērtēšanu, zinātniski pamatotu rekomendāciju izstrādi un zivsaimniecisko ekspertīzi pēc valsts, pašvaldības vai juridisko un fizisko personu pasūtījuma veic valsts zinātniskais institūts “Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts” (turpmāk — institūts) vai citas juridiskās personas, kuru statūtos ir paredzēts šāds darbības virziens un kuru pētījumu rezultātus un atzinumus izvērtē institūts. Prasības zinātniski pamatotu rekomendāciju saturam nosakāmas attiecīgos zvejas tiesību izmantošanu un zivju

	resursu pārvaldību regulējošos normatīvajos aktos.
7.pants (6) (otrais teikums) (..) Attiecīgā pašvaldība ir tiesīga daļu no zvejas tiesībām iznomāt pašpatēriņa zvejai fiziskajām personām, kuru deklarētā dzīvesvieta vai kurām piederošais nekustamais īpašums atrodas šīs pašvaldības administratīvajā teritorijā.	(..) Attiecīgā pašvaldība ir tiesīga daļu no zvejas tiesībām iznomāt pašpatēriņa zvejai fiziskajām personām, kuru deklarētā dzīvesvieta vai kurām piederošais nekustamais īpašums atrodas šīs pašvaldības administratīvajā teritorijā, ievērojot nosacījumu, ka publiskajos ūdeņos, kas norādīti Civillikuma 1.pielikumā, šai zvejai var iedalīt tikai zivju murdu limitu.
10.pants (1) Katram Latvijas Republikas iedzīvotājam ir tiesības nodarboties ar amatierzveju — makšķerēšanu — visos Latvijas Republikas ūdeņos, ja tajos amatierzveja — makšķerēšana — nav aizliegta, izņemot ezerus, kuri ir privātā īpašumā vai atrodas viena zemes īpašnieka zemes gabala robežās un kuros zvejas tiesības nepieder valstij. Pie šādiem ūdeņiem ir jābūt attiecīgām norādēm.	(1) Fiziskā persona , ievērojot makšķerēšanu un vēžošanu regulējošos noteikumus, ir tiesīga tai noteiktās makšķerēšanas vai vēžošanas tiesības izmantot visos Latvijas Republikas ūdeņos, ja tajos kāds no minētajiem zivju vai vēžu ieguves veidiem nav aizliegts, izņemot ezerus, kuri ir privātā īpašumā un kuros zvejas tiesības nepieder valstij. (3) Īpašnieks , kam pieder privāts ezers, kurā zvejas tiesības nepieder valstij, izvieta pie ezera attiecīgu privātīpašuma norādi , (..).
11.pants (4¹) Zvejas rīku skaita limitu vai nozvejas apjoma limitu sadalījumā pa ūdenstilpēm Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos un to izmantošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.	Kopējo nozvejas apjoma limitu, nozvejas apjoma limitu atsevišķām zivju sugām un zvejas rīku skaita limitu sadalījumā pa ūdenstilpēm Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos un to izmantošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.
11.pants (4³) Lai nodrošinātu zinātniski pamatotu zvejas limitu un to izmantošanas kārtības noteikšanu šā panta 4. ¹ un 4. ² daļā paredzētajos normatīvajos aktos, institūts sniedz zinātniskas rekomendācijas attiecīgā normatīvā akta projekta izstrādāšanā.	Institūts nodrošina zinātniskā pamatojuma sniegšanu kopējā nozvejas apjoma limita, nozvejas apjoma limita atsevišķām zivju sugām un zvejas rīku limita noteikšanai šā panta 4. ¹ daļā paredzēto normatīvo aktu projektu izstrādāšanā, un zinātniskā pamatojuma sniegšanu kopējā nozvejas apjoma limita un zvejas rīku limita noteikšanai šā panta 4. ² daļā paredzēto normatīvo aktu projektu izstrādāšanā.
11.pants (5²) Pašvaldība juridiskajām un fiziskajām personām iznomāto zvejas tiesību izmantošanai iedala zvejas rīku vai nozvejas limitu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņos un Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos.	Pašvaldība juridiskajām un fiziskajām personām iznomāto zvejas tiesību izmantošanai iedala zvejas rīku vai nozvejas limitu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņos un zvejas rīku limitu, kā arī nozvejas apjoma limitu atsevišķām zivju sugām Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos.
16. pants. Zvejas ierobežojumi (4) Visās upēs un kanālos ir aizliegta rūpnieciskā zveja, izņemot zušu, nēgu un stagaru specializētu zveju, zveju īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos saskaņā ar šā likuma 12.pantu, kā arī zveju ar zivju mirdiem Daugavā (arī tās ūdenskrātuvēs) un Buļļupē, kur to var veikt, ievērojot Ministru kabineta noteikumus par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos.	16.pants. Zvejas tiesību izmantošanas ierobežojumi (4) Visās upēs un kanālos ir aizliegta rūpnieciskā zveja, izņemot zušu, nēgu un stagaru specializētu zveju, zveju īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos saskaņā ar šā likuma 12.pantu, kā arī zveju ar zivju mirdiem Daugavā (arī tās ūdenskrātuvēs) un Buļļupē, kur to var veikt, ievērojot Ministru kabineta noteikumus par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos un Ministru kabineta noteikumus par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos. Pārejas noteikumi: 26. Ministru kabinets noteikumos par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos paredz, ka no 2015.gada 16.aprīļa Buļļupē zveja ar zivju mirdiem ir atļauta, izmantojot ne vairāk kā sešus mirdus , to skaitā četri mirdi ar sētas garumu līdz 30 metriem un divi mirdi ar sētas garumu virs 30 metriem.

Tabulā nav norādīti visi LMA priekšlikumi, bet stratēģiski vissvarīgākie. Lasītājam var rasties jautājums – vai tad pie *stratēģiskajiem* nepiederēja arī rūpnieciskās zvejas izbeigšana Buļļupē? Nē, tas nebija *stratēģisks*, bet *principiāls* dabas jautājums, kas bija LMA darba kārtībā jau kopš 2001.gada.

Protams, cerēt, ka šoreiz tas izdosies 100%, būtu bijis nepamatoti, jo Saeima radikālus lēmumus pieņem ļoti retos gadījumos, parasti meklējot kompromisa iespējas. Tomēr LMA tas nebija pieņemams, tāpēc tā joprojām konsekvēnti uzstāja uz jautājuma principiālu risināšanu uzskatot, ka likumdevējvarai to jārisina tieši no valsts politikas viedokļa.

Kaut vai tāpēc vien, ka likumdevējvara savulaik (1993.g.) pati pieļāva nespēšīgu rūpniecisko zveju Buļļupē kā vienīgo ZL nostiprinātu izņēmumu, kas Saeimas pašreizējā sasaukuma deputātiem bija vairāk vai mazāk zināms. Būtiski piebilst – tas tika pieļauts bez jebkāda zinātniska pamatojuma, ko nenoliedz arī pati Zemkopības ministrija (ZM) attiecīgā atbildes vēstulē LMA.

Bez tam, Saeima bija saņēmusi Jelgavas pilsētas, Jūrmalas pilsētas un Bauskas, Jelgavas, Ozolnieku un Rundāles novadu pašvaldības vēstuli ar aicinājumu beidzot risināt Buļļupes jautājumu pēc būtības, t.i., arī no

valsts politikas viedokļa. Ja šādu aicinājumu faktiski ignorēja Rīgas pilsētas dome, tad Saeimas deputātiem to ignorēt būtu politiski nekorekti. To saprata visi. Tāpēc pieņemt kaut kādu lēmumu tomēr vajadzēja (par to zemāk).

Īpašu uzmanību aicinām pievērst 2.panta 1.daļai, 7.panta 6. daļai, 11.panta 4.¹ un 4.³ daļai.

Salīdzinājumam ar ZM priekšlikumiem grozījumiem ZL var iepazīties [šeit](#) (pieteikti Valsts sekretāru sanāksmē 29.12.2011., izskatīti MK 14.08.2012.).

Starp citu, tabulā norādītos un citus LMA panāktos grozījumus tā sauktās „Makšķernieku organizāciju sadarbības padomes” (MOSP) vadonis Balodis publiskajā telpā nodēvēja par „viena deputāta Kuduma [Dzintars Kudums, Saeimas Vides apakškomisijas priekšsēdētājs] *bīdītajiem Birkova [LMA Valdes priekšsēdētājs] priekšlikumiem*” (sīkāk par to var izlasīt raksta „Latvijas zivsaimniecības politikas ārlietas, jeb kur lai dabū atbildības kapacitāti?...”).

Skaidrības labad norādām, ka MOSP ar LMA panāktajiem grozījumiem ZL nebija absolūti nekāda sakara, lai arī kā vadonis tagad necenstos *caur puķēm* sevi&MOSP pie tā *piemāļēt* klāt. Tieši tā un ne savādāk. To uzskatāmi apliecina viņa dūdotais internetā „Bezgalīgā stāsta” 1.daļas beigas!” (copeslietas.lv 30.05.2014.):

„Šī likuma izsludināšana dod plašākas iespējas makšķerniekiem [tomēr?], mums kļūst vairāk vietas uz ūdeņiem [?] un lielāks iespējas darboties [MOSP?] procesos, kuri ietekmē mūsu nākotni [?]. Likums ir sarežģīts, vienkāršam cilvēkam – pat grūti uztverams, bet tas ir pabeigts [?] un dod iespējas turpināt darbu [MOSP?] LV ūdeņu uzlabošanas [?] virzienā. Sekojiet turpmākajiem notikumiem, mēs [MOSP] cenšamies būt informēti [?] un ietekmēt notikumus [?] makšķerniekiem izdevīgā virzienā [?]. mēs cenšamies informēt jūs par gaidāmiem jaunumiem.”

Puiciski un nožēlojami. Bet ne pārsteidzoši. Kaut kas tamlīdzīgs bija sagaidāms. Tikai domas ziņā ne tik murgains.

Vispār MOSP būtu jācenšas atturēties no *cenšanās informēt* citus, un aprobežoties ar *cenšanos* [vispirms] *būt informētiem* pašiem. Arī tāpēc, ka vadoņa sniegtā *karstā informācija* no „notikumu epicentra” savas „kompetences” izrādīšanai interneta publikai šajā gadījumā, tāpat kā itin bieži daudzos citos gadījumos, ir visīstākā dezinformācija.

Gluži *karsts* piemērs (citāts burts burtā) – „*Mūsu rīcībā esošā informācija liecina, ka zvejniecības likuma jaunā redakcija ir apstiprināta vakar. Tas nozīmē, ka tūlīt pēc publikācijas Latvijas Vēstnesī(šodien vajadzētu parādīties)zemūdens medības ir legālas tikai Jūrā, Līcī un Licenzētās zemūdens medību vietās.*” (copeslietas.lv 11.06.2014.)

Pirmkārt – *zvejniecības likuma jauno redakciju vakar* (tātad – 10.06.) neviens neapstiprināja, jo likumus neapstiprina, bet *pieņem* un *izsludina*.

Otrkārt – grozījumus ZL Saeimā *pieņēma* 29.05.

Treškārt – Valsts prezidenta vietā Saeimas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa grozījumus ZL *izsludināja* 12.06. (tai pašā dienā tie publicēti oficiālajā preses izdevumā „Latvijas Vēstnesis”).

Ceturtkārt – „*Likums stājas spēkā četrpadsmitajā dienā pēc tā izsludināšanas, ja likumā nav noteikts cits termiņš. Likuma spēkā stāšanās termiņu sāk skaitīt ar nākamo dienu pēc tā publicēšanas.*”. Kurā normatīvajā aktā tas rakstīts? Tā kā vadonis mēdz vienam otram „nejēgam” no interneta publikas „viszinoši” ieteikt *izpēti šito*, tad *kur tas rakstīts?* lai viņš pacenšas izpētīt pats...

Tas nozīmē, ka zemūdens medības ir legālas [tur un tur] tikai pēc likuma stāšanās spēkā, nevis tūlīt pēc publikācijas Latvijas Vēstnesī.

Kur – *tur?* Jūrā? Līcī?

„Nejēgu” *rīcībā esošā informācija liecina, ka izsludinātajos grozījumos ZL zemūdens medību sakarā 10.panta otrās daļas redakcija ir šāda: „Fiziskā persona, ievērojot zemūdens medības regulējošos noteikumus, ir tiesīga tai noteiktās zemūdens medību tiesības izmantot Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņos, privātajos ezeros, kur tas tiek atļauts atbilstoši šā panta trešās daļas nosacījumiem, kā arī tādos ūdeņos, kuros saskaņā ar šā panta ceturtajā un piektajā daļā noteikto ir ieviestas licencētās zemūdens medības. Ministru kabinets, izdodot šā likuma 13.panta pirmās daļas 3.punktā minētos noteikumus, ir tiesīgs noteikt arī citus, šajā panta daļā neminētus ūdeņus, kuros ir atļautas zemūdens medības.”*

Divkosība un demagoģija...

Šā raksta otrās daļas sadaļā „Prātiņ, nāc mājās!” (ja tas ko mainīs...)” rakstījām, ka *bla-bla* tipa organizācijas, pie kurām pieder arī MOSP, „Spēj tikai „riņķot” ap citu radītiem notikumiem, galvenokārt tos aprunājot, komentējot un kritizējot, cenšoties cik vien iespējams margināli piezemēt, tai pašā laikā nekautrējoties no citu juridisku vai fizisku personu paveiktā kaut ko pierakstīt „uz sava rēķina” atklāti vai zemtekstā piekopjot intelektuālo plagiātismu, kura izpildītāju IQ līmenis parasti ir tuvāks zemākajam nekā vidējam.”.

Tieši tā notika ar MOSP arī grozījumu ZL sakarā, kuru procesa notikumus MOSP neietekmēja ne tik, cik melns aiz naga. Tomēr kaut ko MOSP vadoņa izpildījumā centās ietekmēt gan...

Proti, Tautsaimniecības komisijas sēdē 21.05.2014. būtībā bija apspriežams viens, joprojām neatrisināts jautājums – par rūpniecisko zveju Buļļupē. Bet... komisijas priekšsēdētājam „pēkšņi” bija uzradusies vēlme revidēt likumprojekta grozījumu saturu, kuri bija saistīti ar... nozvejas limitēšanu rūpnieciskajā zvejā. Pat neņemot vērā, ka Saeimas plenārsēde 2.lasījumā tos jau bija atbalstījusi.

Radās iespāids (ne tikai LMA), ka kāds ir pacenties komisijas priekšsēdētāja izpratni par šīm lietām ievirzīt sev vēlamajā virzienā...

Tāda pati vēlme „pēkšņi” uzradās arī Latvijas Zvejnieku federācijas (LZF) pārstāvim un Buļļupē zvejojošās z/s „Staģis 1” vadonim Jurim Dančauskim, Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvei Sniedzei Sproģei un ZM Zivsaimniecības departamenta direktoram Normundam Riekstiņam...

Viss kļuva skaidrs pēc MOSP mājas lapā (20.05.) izlasītā par tās vadoņa tikšanos ar komisijas priekšsēdētāju. Proti – „Ir sarosījušies Zvejniecības likuma izmaiņu gatavotāji un šajā sakarā M. Balodis tikās ar Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas vadītāju, lai informētu par MOSP viedokli zvejniecības likuma sakarā.”

Vai nav anekdotiski – vairāk nekā divus gadus, kamēr norisinājās grozījumu ZL likumdošanas process, MOSP nekāda viedokļa nebija, jo Saeimas Tautsaimniecības komisijai vai Vides apakškomisijai MOSP tādu neiesniedza nedz rakstiski, nedz izteica mutiski. Bet, lūk, tieši pirms komisijas pēdējās sēdes grozījumu ZL sakarā MOSP viedoklis... kā uz pasūtījumu „pēkšņi” uzradās.

Vai tas bija tāds vai aptuveni tāds pats kā MOSP vadoņa pirms diviem gadiem publiskajā telpā (copeslietas.lv, 09.03.2012.) dūdotais (citāts burts burtā): „MOSP neatbalsta zvejniekus tādā formā, ka viņi ir tagad, proti, pelēki ekonomiski, ar ļoti savādiem nozvejas žurnāliem, kuros loms mistiski pieaug kontroles reizēs. Ja viņi zvejotu ar murdiem, atlaistu zemmērus un liegumlaika zivis, maksātau nodokļus, sadrbotos ar inspekciju - tādus zvejniekus MOSP varētu atbalstīt. Bet vēl vairāk MOSP ir pret pašpatēriņa zvejniekiem, jo tie zvejo ar tīkliem, izkontrolēt viņus ir grūti, bet daudzi zvejnieki ir palīduši zem pašpatēriņa izkārtnes un strādā nelegāli.”?

Nekā tamlīdzīga. Tas, ko internetā ar vieglu roku varēja populistiski izbarot makšķerniekam vienkāršajam, tas noteikti nederēja komisijai, komisijas vadītājam un apakškomisijai. Pašsprotami, ka kaut kas tāds nederētu arī citu sēdē klātesošo ausīm. Ciestu taču ne tikai MOSP, bet galvenais – *sadarbības partneru* skatījumā arī paša vadoņa iedomātais personiskais „prestīžs&imidžs”, jo šāds viedoklis tiktu vērtēts ne savādāk kā *Co kopējo interešu* nodevība...

Bet kā vadonis pats pasniedza MOSP [*Co kopējām interesēm* pieštimmēto] viedokli sēdes laikā, atbildot uz komisijas vadītāja jautājumu? Minstinoties atbildēja, ka... vajagot uzticēties zinātniekiem. Un viss. Respektīvi – ja zinātnieki saka, ka nozveju rūpnieciskajā zvejā limitēt nevajag, tad nevajag.

Galarezultātā no *Co „pēkšņajām”* vēlmēm nekas nesanāca, lai arī kā komisijas vadītājs necentās to panākt, jo pārējie komisijas locekļi to neatbalstīja principiāli. Bez tam, tā būtu konkrēto, un jau 2.lasījumā atbalstīto priekšlikumu konceptuālās būtības maiņa ar visām no tā izrietošām sekām plenārsēdē, kad likumprojekts tiktu skatīts galīgajā lasījumā (*komisijas vadītājs* tajā nepiedalījās).

Tādu pašu MOSP viedokli (par *uzticēšanos zinātniekiem*) vadonis pasniedza arī rūpnieciskās zvejas Buļļupē sakarā. Respektīvi – ja zinātnieki saka, ka ar zivju resursiem viss ir kārtībā, un rekomendē rūpniecisko zveju Buļļupē neaizliegt, tad nav arī pamata to aizliegt.

Vai te būtu kas komentējams? Tik vien tas, ka Barotavas Juris nemaz neslēpa savu apmierinātību ar MOSP vadoņa „uzstāšanos”, atzinīgi mājot ar galvu sev tradicionāli blakus sēdošajam *sadarbības partnerim*...

Redzot *komisijas vadītāja* centienus, sēdes sākumā ar sevi apmierināts bija arī pats vadonis, acīmredzot cerot, ka pie viena *ar citu rokām* varbūt izdosies arī „iezāgēt” vai pat „nozāgēt” LMA konkrētos priekšlikumus. Tieši tā un ne savādāk. Un tā nebūt nav kaut kāda *sazvērestības teorija*, bet vadoņa klasisks „cenšanās&cīnīšanās” stiliņš, par ko līdzdarboņiem nav pat nojausmas, jo neviens no viņiem „cenšanās” un „cīņas” laikā taču *ar sveci klāt nestāvēja*...

Ja cerības piepildītos, wow!, tad gan būtu viņiem ko dūdot par „cīņā” panākto un MOSP „ietekmi”. Bet cerības tomēr nepiepildījās, tāpēc sēdes nobeigumā vadonis kļuva pavisam sabozies, un pēc tam ātri pazuda no „cīņas” lauka, pie sevis klusu dūdojot – *jābrauc jāmakšķerē, jābrauc jāmakšķerē*... Ne asakas!

Bet secinājumus par vadoņa „aktivitātēm” LMA (un ne tikai) izdarīja gan, jo par to, ar ko *MOSP viedoklis* tika saštimmēts pirms *tikšanās ar komisijas vadītāju*, un kas *tikšanos* izkārtoja, nebija nekādu šaubu. Ņemsim to vērā...

Vadoņa aicinājums *uzticēties zinātniekiem* būtībā bija visīstākā divkosība, jo, raugi, mosp.lv 20.05.2014. interneta publika varēja lasīt – „(..) *Šobrīd noteikumu ir patiesi par daudz, tie ir izveidoti tikai speciālistiem saprotamā valodā un mums šķiet nepieņemami, ka tie jāmeklē pa visām iespējamām vietām, bet tajā pašā laikā makšķernieku noķerto izdomā paceļot pirkstu pret debesīm.*”

Kurš *izdomā paceļot pirkstu pret debesīm*? Vai ne tie paši zinātnieki, kuriem vadonis aicināja komisijas locekļus *uzticēties*? Kā tad sanāk – *kad vajag*, tad likumdevējvaras līmenī zinātniekiem, redz, vajagot *uzticēties* (MOSP interneta vietnē institūts BIOR ir norādīts kā *sadarbības partneris*), bet interneta publikas līmenī – tomēr ne? Secinājumi lai paliek lasītāja ziņā...

Kā vēl citādi sēdes laikā izpaudās Barotavas Juris? Tradicionāli, bet šoreiz diezgan monotoni nodziedāja savu klasisko hītu „Zvejniecības iznīcināšana”. Pēc tam visiem klātesošajiem par uzjautrinājumu piedāvāja *ZL nodēvēt kaut kā savādāk, piemēram, par Ūdeņu likumu, jo ZL sastāvēt tikai no vieniem aizliegumiem zvejniekiem*... Un nobeigumā vēl „nobirstēja” *vienu deputātu – Kudumu*, jo viņš, redz, nevīžojot aizbraukt pie Barotavas Jura lai pārliecinātos, ka Buļļupē ar zivju resursiem viss ir kārtībā...

Tomēr viskomiskākais minētajā komisijas sēdē, tāpat kā visa grozījumu ZL likumdošanas procesa laikā bija fakts, ka institūta BIOR *zinātnisko rekomendāciju* piesaukšana LZF&Co bija *parocīgs plakāts* vicināšanai deputātu priekšā un ērts širmis savu „viedokļu” un „pamatojumu” piesegšanai, kuru realitātē... faktiski nemaz nebija. Starp citu, tādās domās bija ne tikai LMA.

Līdz ar to kārtējo reizi apstiprinājās, ka MOSP vadoņa gvelztais par makšķernieku interešu aizstāvību arī nav nekas cits kā divkosība un puiciski primitīva blefošana saviem līdzdarboņiem un dažiem lētticīgajiem iz interneta publikas. Secinājumi lai paliek MOSP esošo biedrību un lasītāja ziņā.

Blefošanas līdzdarboņiem sakarā ir vērts pieminēt kāda MOSP valdes locekļa bērnišķīgu sapņojumu – „...*Balodis šonedēļ Saeimā turpina cīņu un strādā reāli*...” (copeslietas.lv, 26.11.2012.).

Sapņotāj&Co, nekāda *reāla strādāšana* vai *cīņa* vai tās *turpināšana* realitātē nav notikusi – ne *šonedēļ*, ne pirms tam, ne pēc tam, ne augstāk minētajā komisijas sēdē. Arī *pret vadu zveju* ne, kaut arī vadonis turpat un tajā pašā dienā internetā kareivīgi dūdoja – „*Jebkurā gadījumā pret vadu zveju iekšējos ūdeņos bez spec. zinātniskā pamatojuma rītdien cīnīsimies ar visiem spēkiem. Nedrīkst ar dabu spēlēties kā ienāk prātā. Jau esam daspēlējušies*”. Wow! Jāpiebilst, ka *vadu zveju* var saukt par *MOSP varžaci*, kuru tai ar savu divkosību un demagoģiju sagādāja pats vadonis.

Balodis ir *ērglis* – *cīnītājs* tikai savās&Co iedomās un interneta telpā, realitātē – *balodis pelēkais*. Nekas vairāk.

Par un ap rūpniecisko zveju Buļļupē...

Kā jau bija gaidāms, minētajā Tautsaimniecības komisijas sēdē klātesošie komisijas locekļi balsojumā neatbalstīja priekšlikumu par rūpnieciskās zvejas Buļļupē pilnīgu aizliegšanu, kaut gan balsojums nebūt nebija viennozīmīgi noraidošs...

Uzreiz pēc balsojuma komisijas locekļi Jānis Tutins un Artūrs Rubiks informēja komisiju, ka tādā gadījumā uztur spēkā savu priekšlikumu par zvejas rīku (zivju murdu) samazināšanu Buļļupē no 12 gab. uz 6

gab. un piebilda, ka šādu priekšlikumu iesniedza, uzskatot to par *kompromisa risinājumu starp makšķerniekiem un zvejniekiem*. Nākamajā dienā komisijas deputāti darba grupā vienojās, ka šis priekšlikums tiks norādīts grozījumu ZL pārejas noteikumos.

Saeimas plenārsēde, kura grozījumus ZL 3. (galīgajā) lasījumā atbalstīja, un likumprojektu pieņēma, notika 29.05. (plenārsēžu zālei blakus esošajā telpā LMA pārstāvis tās norisi vēroja *dzīvajā*). No rīta dalībai plenārsēdē bija reģistrējušies 90 deputāti. Viss notika ļoti raiti, jo šajā dienā plenārsēdē bija kopumā jāpieņem 25 likumprojekti (ZL bija darba kārtības 16.punkts).

Balsošana par grozījumiem ZL notika uzreiz pēc pārtraukuma plkst.11.00. Tā kā Dz.Kudums priekšlikumu par rūpnieciskās zvejas pilnīgu aizliegšanu Buļļupē joprojām konsekventi uzturēja spēkā, tad par to notika atsevišķs balsojums. *Par – 20, pret – 25, atturas – 30*. Kopā gan nesanāk 90 balsis, jo vairāki deputāti pēc pārtraukuma zālē vēl nebija atgriezušies.

Galarezultātā par grozījumiem ZL nobalsoja 100% deputātu no visiem, kuri balsošanas brīdī bija plenārsēžu zālē (9 vēl joprojām nebija atgriezušies, kas balsošanas galarezultātu neiespaidotu). Tātad, *par – 81 deputāts, pret – nav, atturas – nav*. Tādu deputātu vienprātību nākas pieredzēt reti.

Tādējādi tika atbalstīti un pieņemti arī visi LMA stratēģiski vissvarīgākie priekšlikumi.

Droši vien Buļļupes sakarā jābūt gandarītiem, jo zivju murdu skaits galarezultātā tika samazināts uz pusi, un likumā tagad noteiktais nozvejas kopējā apjoma un nozvejas apjoma limits atsevišķām zivju sugām pilnā mērā attieksies arī uz rūpniecisko zveju Buļļupē.

Tai pašā laikā... pieņemtais lēmums Buļļupes sakarā tomēr bija likumdevējvaras kompromisa risinājums, bet ne tās striktas nostājas apliecinājums no valsts politikas viedokļa.

Lai nu kā, bet paldies par to pašu!

Lasītājam var rasties jautājums – kāpēc MOSP vadonis savu „informāciju” interneta publikai nodēvēja par „Bezgalīgā stāsta” 1.daļas beigām”? Tāpēc, ka LZF izpildījumā bija paredzēta *2.daļa*, kura gan beidzās tikpat ātri, cik sākās. Proti, LZF tipināšana pa iemīto taciņu cerot, ka Valsts prezidenta institūcija arī šoreiz nosūtīs ZL atpakaļ Saeimai otrreizējai caurlūkošanai saistībā ar rūpniecisko zveju Buļļupē, un, domājams, saistībā arī ar nozvejas limitēšanu rūpnieciskajā zvejā iekšējos ūdeņos, beidzās ar *tupiku*.

Proti, grozījumi ZL otrreizējai caurlūkošanai Saeimai netika nosūtīti, un līdz ar to LZF&MOSP pēdējās cerības nepiepildījās. Kāpēc tā? To lai *sadarbības partneri pacenšas* iedomāties paši...

Cerēšana uz grozījumu ZL otrreizēju caurlūkošanu nepārprotami bija galvenais iemesls, kāpēc MOSP vadonis savā „informācijā” „Bezgalīgā stāsta” 1.daļas beigās!” nozvejas limitēšanu apzināti nepieminēja, kaut gan zivju resursu ieguves sakarā daudzu gadu laikā daudzi jo daudzi makšķernieki to uzskatīja par problēmu nr.1.

Vai tā bija vadoņa kārtējā pašdarbības izpausme, vai MOSP valdes nostāja (tas attiecas arī uz *MOSP viedokli zvejniecības likuma sakarā, par ko tika informēts Tautsaimniecības komisijas vadītājs*), nav zināms. Ja vadoņa pašdarbības izpausme, tad kā tas klapē kopā ar viņa „dabas patriotisma jūtu uzplūdumu” – „*Nedrīkst ar dabu spēlēties kā ienāk prātā. Jau esam daspēlējušies.*”? Ā, piemirsās, tas taču bija domāts interneta publikai...

Bet, ja tāda bija MOSP valdes nostāja, tad tas nav pat nožēlas vērts, jo atsevišķi bijušie LMA juridiskie biedri, kuri tagad ir MOSP (un ir pārstāvēti arī tās valdē), savulaik *ar rokām un kājām* bija par nozvejas limitēšanu, kā arī par rūpnieciskās zvejas Buļļupē izbeigšanu.

Mainās laiki – mainās „ideoloģijas”, „viedokļi” un „pārliecības”. Konjunktūra un *sadarbošanās* dara savu... Lai kā arī nebūtu – interpretē vai dūdo kā gribi – MOSP sava vadoņa personā būtībā neatbalstīja nedz nozvejas apjoma turpmāku limitēšanu rūpnieciskajā zvejā iekšējos ūdeņos, nedz tās izbeigšanu Buļļupē, kas 100% attiecas uz visiem MOSP sastāvā esošajiem juridiskajiem biedriem, un katru to individuālo biedru atsevišķi.

Ar grozījumu ZL pilnu saturu var iepazīties www.vestnesis.lv, bet ar likuma konsolidēto variantu www.likumi.lv.

Raksta otrajā daļā minējām par LMA un Makšķernieku radošā kluba prezentāciju, kura bija sagatavota uz Tautsaimniecības komisijas 20.03.2013. sēdi, bet tad likumprojekta procesā iestājās pārtraukums viena gada garumā. Kā minēts augstāk, process atjaunojās 21.05.2014., un, kad sākās rūpnieciskās zvejas Buļļupē jautājuma izskatīšana, LMA lūdza prezentāciju parādīt. Jāpiebilst, ka iepriekšējā dienā LMA vienojās ar

Saeimas Juridisko biroju, ka birojs prezentāciju nosūtīs Tautsaimniecības komisijas un Vides apakškomisijas priekšsēdētājam.

Diemžēl ar tās parādīšanu nekas nesanāca. Iespējams tāpēc, ka komisijas priekšsēdētājs ar to bija paspējis iepazīties un saprata, ka LZF&Co gribēšanām tā noteikti nenāktu par labu... Lasītājs ar LMA un Makšķerņieku radošā kluba prezentāciju var iepazīties [šeit](#). Lūdzam pievērst uzmanību prezentācijā izmantotajiem datu avotiem, jo neviens tajā minētais fakts nav LMA un Makšķerņieku radošā kluba izdomāts.

Konkrētā realitāte parādīta tāda, kāda tā bija, un kuru neatrast nedz institūta BIOR prezentācijā „*Lielupe – Buļļupe – Daugava, zveja un makšķerēšana*”, nedz ZM prezentācijā „*Buļļupe. Iespējamo zvejas ierobežojumu ietekme uz tautsaimniecību*”. Protams, protams, abām prezentācijām taču bija *citi mērķi un uzdevumi*... Ar abām minētajām prezentācijām lasītājs var iepazīties šā raksta otrās daļas „Latvijas zivsaimniecības politikas nacionālās dīvainības, jeb *par to, kas bij’, par to, kas būs?... 2.*” sadaļā „Ap”, jeb „*Ir meli, lieli meli un statistika.*”.

Melu burbulis, „mirušās dvēseles” un „tautsaimnieciskā nozīmība”...

Augstāk minētajā Tautsaimniecības komisijas sēdē LMA norādīja uz faktu, ka Buļļupē un jūras piekrastē zvejojošā z/s „Staģis 1” valstij nodokļus nemaksā. Diemžēl komisijas priekšsēdētājs LMA pārstāvja informāciju atstāja bez ievēribas minot, ka *tas attiecas uz citu likumu*... Iespējams, iespējams, tikai... nodokļu maksāšana vai nemaksāšana tomēr attiecas arī uz tautsaimniecību, kas ir minēta komisijas nosaukumā. Pieļaujam, ka priekšsēdētājs gluži vienkārši nevēlējās nodokļu nemaksāšanas faktu apspriest.

Lai nu kā, bet melu burbulis par rūpnieciskās zvejas Buļļupē „tautsaimniecisko nozīmību” beidzot ir pārsprādzis. Agrāk vai vēlāk tam bija jānotiek, jo demagoģijas, dubultdibenu morāles un melu kritiskā masa jau sen bija pārsniegusi veselā saprāta robežu.

Kā tā?

Lasītājs, kas ir lasījis šā raksta otro daļu, droši vien atcerēsies Barotavas Jura „spožajā” monologā ar lielu pašpārliecību izteikto apgalvojumu par *50 strādājošo nodarbināšanu*, un ZM oficiālajā prezentācijā rakstiski un sēdē mutiski apgalvoto, ka „*iespējamo zvejas ierobežojumu Buļļupē dēļ nodarbinātību zaudēs ap 40 strādājošie.*”.

Iepriekš minētais, kā arī vienas *nodarbinātās personas* atalgojums gadā ap Ls 250 (ap Ls 20 mēnesī), kas izrietēja no ZM prezentācijā minētās „*nozvejas vidējās vērtības pirmās pārdošanas cenās ap 9600 Ls*”, atsevišķos komisijas locekļos un citos klātesošajos deputātos acīmredzami radīja pamatotas šaubas par viņiem pasniegtās informācijas atbilstību realitātei. Droši vien tāpēc toreizējais deputāts Raimonds Vējonis vērsās Valsts ieņēmumu dienestā (VID) ar pieprasījumu sniegt attiecīgo informāciju.

Tā tika saņemta. Šokējoša. Ne tik daudz noskaidrotās realitātes, cik melošanas bezkaunīguma dēļ, jo melots tika apzināti. Vienmēr un visur. Arī Saeimas deputātiem acīs skatoties.

Pirmā VID izziņa liecina, ka z/s „Staģis 1”, sākot no 2008.gada līdz 2012.gadam (ieskaitot), realitātē nav nodarbinājusi ne 50, un ne 40 strādājošos, bet... 0!

Tieši tā, lasītāj! Z/s „Staģis 1”, attiecīgajā laika periodā vienlaicīgi zvejojot gan Buļļupē, gan Rīgas jūras līča piekrastes zonā, pēdējos piecos gados nav nodarbinājusi nevienu personu un nekādus nodokļus šajā laika periodā valstij nav maksājusi! Nulle nodarbināto, nulle nodokļu!

Par to galvu nogrozītu pat pasaulslaveno „Miruso dvēseļu” autors Gogolis...

Te vērts atcerēties kādu kontekstuāli anekdotisku frāzi no LZF vēstules (2008.) toreizējam zemkopības ministram Mārtiņam Rozem: „*Mēs ierosinām un pastāvam uz to: 2) turpmāk, ieviešot jaunus rūpnieciskās zvejas liegumus jūrā vai iekšējos ūdeņos, papildus ES zivsaimniecības likumdošanai Zvejniecības likuma līmenī jāparedz kompensācijas zvejnieku uzņēmējdarbībai*”...

Interesanti – par ko *kompensācijas*?

Kāda *pēdējos piecos gados* izskatījās z/s „Staģis 1” „tautsaimnieciskās nozīmības” bilance Buļļupē?

Maksa par 8 zivju murdu limita vienībām gadā kopā – Ls 270 (Ls 20 par 2 zivju mirdiem ar sētas garumu līdz 30m, un Ls 250 par 6 zivju mirdiem ar sētas garumu virs 30m) + gada nozveja ap 18 t (ja tic rakstītajam nozvejas žurnālos un neņem vērā, ka nozvejas apjoms netika limitēts) + 0 nodarbināto + valstij nemaksāti nodokļi = Barotava.

Piebilde – pamatojoties uz „Pievienotās vērtības nodokļa likuma” 3.panta astoto daļu, maksai par zvejas rīku limita vienību un nozvejas limita vienu tonnu PVN nepiemēro (MK noteikumu „Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību” 2.¹ pielikums).

Tāda pati bilance ir arī attiecībā uz z/s „Staģis 1” Rīgas jūras līča piekrastes zonā piekopto zveju, zvejojot ar 1 „jūras tipa” zivju murdu un 700 m zivju tīkliem. Maksa par zvejas rīku vienībām un nozvejas apjoms nav zināms, kas nemaina nodokļu nemaksāšanas faktu, jo VID informācija attiecas uz z/s „Staģis 1” kopējo uzņēmējdarbību, nenodalot to atsevišķi no zvejas iekšējos no zvejas piekrastes ūdeņos.

Kā liecina VID dati, bez z/s „Staģis 1” Buļļupē zvejoja vēl divi zvejnieki – individuālie komersanti „Uldis R.” ar 1 zivju murdu (spārnu garums līdz 30 m), un „Burbulis” ar 3 zivju mурdiem (spārnu garums līdz 30 m).

Otra VID izziņa liecina (abas VID izziņas par saņemšanu ir reģistrētas Saeimas kancelejā 2013.gadā), ka ne viens, ne otrs nav nodarbinājis nevienu personu. Pirmais no viņiem laika periodā no 2005. – 2011.g. valsts budžetā kopā ir veicis iedzīvotāju nodokļa maksājumus Ls 190,88 apmērā, bet otrais par to pašu laika periodu – Ls 59,03. „Burbulim” 2005., 2009. un 2010.g. neesot bijuši nekādi ieņēmumi (gandrīz vai zveja pašpatēriņam...). Ne viens, ne otrs gada ienākumu deklarāciju par 2012.gadu līdz 15.07.2013. VID nebija iesniedzis.

Rezumējot – „kultūrvēsturiskās nodarbes lauciņa kopēji” no Barotavas gadā vidēji „ievāca” 23 t zivju (institūta BIOR dati). Pēdējos piecos gados kopā – apmēram 115 t, valstij par šo laika periodu nodokļos samaksājot... Ls 239,91. Kā minēts iepriekš, z/s „Staģis 1” – ne santīma. Tas nozīmē, ka katru gadu par vidēji nozvejotajām 23 tonnām zivju Buļļupe valstij nodokļos „ienesa” Ls 48, jeb Ls 0,002 par 1 kg zivju.

Tāda bija rūpnieciskās zvejas Buļļupē „tautsaimnieciskās nozīmības” un „efektivitātes” realitāte...

Papildus jāatzīmē faktu, ka ne ZM Zivsaimniecības departamentam, ne Centrālajai statistikas pārvaldei, ne Rīgas Centrāltirgus vadībai, ne Rīgas domes Mājokļu un vides departamentam nav datu par to, kur un cik Buļļupē (tāpat kā citviet) noķertās zivis tiek tirgotas (tas norādīts arī LMA un Makšķernieku radošā kluba prezentācijā).

Vai kopumā tas neatgādina klasisku ēnu ekonomikas shēmu?...

Interesanti, kur, ņemot vērā augstāk minētos faktus, „vizinošais” MOSP vadonis ir saskatījis LMA vai kādu *personisku vendetu pret Buļļupes zvejniekiem*, kā grozījumu ZL procesa laikā viņš dūdoja internetā?

Interesanti, vai Juris Dančauskis ar savu publiski izteikto vaļsirdību kādā intervijā – „*Taču jāatzīst, ka mūsu Latvijas zvejnieku reputācija arī ir tāda... ka tikai kaut ko nofenderēt...*” bija domājis tikai nofenderētās zivis, vai arī valstij nofenderētos nodokļus?

Tālāk – „*Bijuši jau arī sižeti televīzijā par mencu zagšanu un slēpšanu kuģī... Kopējā aina nav patīkama, kaut gan to nevar teikt par visiem zvejniekiem, tāpat kā par visiem ierēdņiem, par visiem deputātiem, ka viņi ir zagļi un blēži. Blēži un zagļi noteikumus nelasa.*” (Rūta Fjodorova, „Tukuma ziņas”, 18.12.2008.).

Kopējā nepatīkamā aina pavisam svaiga atklājās arī 13.06.2014. LTV1 raidījumā „Aizliegtais paņēmiens”. Pēc tā noskatīšanās radās jautājums – nez, kur paliek apmēram 45t (!) zivju, kuras saskaņā ar institūta BIOR datiem vidēji katru gadu zvejnieki noķer Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas ūdeņos?... Ar tām taču varētu piegāzt pilnu Centrāltirgu un citus tirgus Rīgā?...

Barotavas Jurim taisnība – *visi nav blēži un zagļi...*

Zivsaimniecība iekšējos ūdeņos. Quo vadis?

ZM tagadējā vadība un iepriekšējās pieļāva un turpina pieļaut trīs būtiskas kļūdas.

Pirmā kļūda. Uzticoties Zivsaimniecības departamenta vadībai, tā neuzskatīja par nepieciešamu iedziļināties un paškritiski izvērtēt līdzšinējo zivsaimniecības politiku iekšējos ūdeņos, kā rezultātā tā kļuva arvien arhaiskāka un stagnātiskāka, kas ir pamatočelonis otrajai un trešajai kļūdai (sekām).

Otrā kļūda. Zivsaimniecība šajos ūdeņos tika plānota īstermiņā, ko apliecina arī „Zivsaimniecības nozares Nacionālais stratēģiskais plāns 2007.-2013.gadam”: „Šobrīd zvejas resursu pārvaldība notiek ikgadēji, nevis ilgtermiņā, pamatojoties uz zivju krājumu izmaiņām (...)”.

Šāda it kā paškritiska atziņa ir viena no lielākajām plāna dīvainībām, un nav saprotams kā tā tur vispār nokļuva... Bet vislielākā dīvainība ir fakts, ka, konstatējot iepriekš minēto MK līmenī jau pirms vairākiem

gadiem, pati ZM līdz šim nedarīja neko lai situāciju izmainītu, proti, lai pārvaldība notiktu ilgtermiņā, nevis ikgadēji. Pašsaprotami, ka ikgadējai (lasi – īstermiņa) pārvaldībai nav un nevar būt nekāda sakara nedz ar zivju resursu labu pārvaldību, nedz ar pašas nozares ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu kopumā. Kas ir īstermiņa pārvaldība? Vai ne „īsā domāšana”?

Lūk, te viens no šā raksta otrās daļas sākumā minētās likuma pantu, daļu un punktu savstarpējās ciešās saistības piemēriem.

ZL iepriekšējā redakcijā bija teikts, ka zivju resursus pārvalda, pamatojoties uz to uzskaiti (tagad – pētniecību) + zinātniskām rekomendācijām (tagad – zinātniski pamatotām rekomendācijām) + ekspertu novērtējumu, kas kopsalikumā izrietētu... no kā?

Proti, nebija saprotams (domājams, ka arī pašai ZM), ko valsts ZM personā ar iepriekš minēto zivju resursu pārvaldības modeli gribēja sasniegt, t.i., kāds bija šā modeļa mērķis?

Tagad tas ir izdarīts konkrētas definīcijas (normas) veidā, kuras, kā minēts iepriekš, ZL līdz šim nebija vispār – „Likuma mērķis un darbības joma” (skatīt likuma 2.panta pirmo daļu). Līdz ar to vismaz teorētiski daudz kas attiecībā uz īstermiņul/iltgtermiņu nostājās savās vietās. Un ne jau ZM Zivsaimniecības departamenta personā bija iniciatore šādas normas iekļaušanai likumā... Tieši otrādi, iebilda pret to. Nožēlojami.

Jānorāda, ka ZL jaunajai normai (likuma mērķim) ir daudz lielāka nozīme nekā pirmajā brīdī šķiet. Proti, turpmāk tā noteiks zivsaimniecības daudz lielāku sasaisti arī ar dabas un vides aizsardzību kā līdz šim (cik nu tāda vispār bija iepriekš), kas bija LMA konkrētā priekšlikuma viens no idejiskajiem mērķiem, jo bez dabas un vides aizsardzības prasību pastiprinātas ievērošanas zivsaimniecības nozarē iekšējos ūdeņos turpmāk ne par kādu zivju resursu ilgtspējīgas ieguves un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanu nevar būt ne runas, it sevišķi par to saglabāšanu.

Un vēl kas ļoti būtisks – šī norma nodrošinās ZL idejiski ciešāku sasaisti arī ar ES jauno „Kopējo zivsaimniecības politiku” (par to zemāk).

Trešā kļūda. ZM Zivsaimniecības departamenta personā nevēlas savādāk skatīt zvejniecības un makšķerēšanas jomu iekšējos ūdeņos tālākās līdzaspastāvēšanas un iespējamās attīstības perspektīvas, turpinot pret makšķerēšanu attiekties kā pret zivsaimniecības nozares tādu kā, atvainojiet, aklo zarnu ar visām no tā izrietošām galvas sāpēm nozares ierēdniecības ešelonam, par kuras izoperēšanu (ja vien tas būtu iespējams) droši vien ar prieku un atvieglojumu nobalsotu visi „savējie”...

Kāds senās Romas valstsvīrs ir teicis – „*Vadīt, tas nozīmē zināt un spēt paredzēt.*”

Izskatās, ka ZM Zivsaimniecības departamenta personā vismaz pašreiz nevēlas nedz zināt, nedz nav spējīga paredzēt, ka agrāk vai vēlāk makšķerēšanas un makšķerēšanas tūrisma loma zivsaimniecībā iekšējos ūdeņos neizbēgami pieaugs. Ārvalstīs šīs jomas kopā sauc par makšķerēšanas industriju, kuras pienesums daudzu valstu ekonomikā ir nesalīdzināmi lielāks par zvejniecības pienesumu.

Par to, kāds ir makšķerēšanas un zvejniecības iekšējos ūdeņos savstarpējais īpatsvars ASV, Kanādā, Skandināvijā un citviet, lasītājam droši vien zināms. Tas ir minēts arī LMA akcijas „Dzīvais ūdens 2011” pārskatā.

Bet visnožēlojamākais nav tas, ka Latvijā līdz šim nav izstrādāta makšķerēšanas un makšķerēšanas tūrisma attīstības valstiska koncepcija, bet fakts, ka līdz šim nav pat apspriesta tās izstrādes nepieciešamība, uz ko LMA vairākus gadus ir vērsusi Zivsaimniecības departamenta uzmanību. Diemžēl nekāda ieinteresētība nav manīta. Tāpēc LMA ir uzsākusi dažus priekšdarbus šā jautājuma risināšanai perspektīvā Saeimas līmenī.

Jāatvainojas par nekautrību, bet LMA rakstos daudz kas jau pateikts priekšā ar ko šajā ziņā vajadzētu sākt. Un vajadzētu sākt nevis LMA vai kādai citai makšķernieku biedrībai, bet tieši ZM kā par zivsaimniecības nozari atbildīgai valsts institūcijai, un Ekonomikas ministrijai kā par tūrisma nozari atbildīgai valsts institūcijai, jo makšķerēšanas tūrisms ir valsts zivsaimniecības un ekonomikas kopējs jautājums. Vislielākā uzmanība būtu pievēršama makšķerēšanas tūrisma attīstībai privātajos ūdeņos, sākumā izstrādājot kaut vai galvenās vadlīnijas, kā arī veicot informatīvi – izglītojošus pasākumus privāto ūdeņu īpašniekiem.

Augstāk minētais noteikti nenozīmē, ka zvejniecībai iekšējos ūdeņos jāvelk „krustu pāri”.

Tomēr skaidrības labad vajadzētu apzināties, ka komerciālā zveja daudzu ES dalībvalstu iekšējos ūdeņos jau labu laiku iet mazumā, kam ir dažādi iemesli. Tai pašā laikā ir arī jāsaprot, ka zvejniecība iekšējos ūdeņos nav vienīgais izņēmuma arods, kas mūsdienās arvien vairāk sāk zaudēt cilvēku interesi, tautsaimniecisko nozīmību un ekonomisko izdevīgumu.

Protams, ka cilvēciskā ziņā tas nav nekas iepriecinošs, jo zvejniecība ir sensena cilvēces nodarbe. Arī Latvijā. Bet vai mūsdienu pasaulē nav mazums arodu, kuri ir saglabājušies gandrīz vai tikai vaļasprieka līmenī? Realitāte ir tāda, kāda tā ir.

Neliels piemērs. Kādā Reinas apgabalā Vācijā pēdējo trīs gadu laikā zvejnieku skaits samazinājās no piecdesmit līdz... pieciem, daļai no viņiem pievēršoties akvakultūrai. Līdzīgi procesi norisinās arī Spānijā, Francijā un citviet Vidusjūras piekrastē, kur zvejnieki sāk pievērsties ne tikai akvakultūrai, bet arī makšķerēšanas tūrisma infrastruktūras attīstīšanas biznesam. Cik zināms, tad ar labiem panākumiem. Šādas tendences ir vērojamas arī Lietuvā.

Kā būs Latvijā?

Iemesli...

Lūk, galvenie iemesli, kāpēc zvejniecība iekšējos ūdeņos iet mazumā.

Pirmais iemesls – gados jauni cilvēki ar šo uzņēmējdarbību nodarbojas maz vai nevēlas nodarboties nemaz, jo uzskata to par maz perspektīvu, fiziski pārāk smagu, grūti prognozējamu, konkurēt nespējīgu ar lielvalstu firmām un ievērojamu peļņu nenesošu salīdzinājumā ar citām uzņēmējdarbībām.

To atzīst ne tikai paši Latvijas zvejnieki – seniori, tas atzīts arī „Zivsaimniecības nozares stratēģiskajā plānā 2007. – 2013. gadam”.

Otrais iemesls – gados jauni cilvēki vairāk vai mazāk saprot, ka makšķerēšana, makšķerēšanas tūrisms un akvakultūra ir zivsaimniecības iekšējos ūdeņos galvenās perspektīvas, ko uzskatāmi apliecina ārvalstu pieredze.

Un Latvijai šajā ziņā ir unikālas iespējas piedāvāt ko tādu, ko nevar piedāvāt, piemēram, Skandināvijas un citas ziemeļvalstis. Bet tas jau ir cits stāsts.

Trešais iemesls – cilvēki ES arvien lielāku priekšroku dod saldūdens zivju akvakultūras produkcijai, uzskatot to par veselībai drošāku, kvalitatīvāku un pārbaudītu pārtiku, jo daudzās valstīs sabiedrības pamatotās šaubas par iekšējo dabisko ūdeņu ekoloģisko kvalitāti palielinās ar katru gadu. It sevišķi par ķīmisko piesārņojumu, par ko visvairāk „jāpateicas” lauksaimniecībai, pārtikas ražotnēm un mājsaimniecībām. Īpaši gribam uzsvērt vārdus *pārbaudītu pārtiku*, jo EK akvakultūrai ir noteikusi ļoti augstus kvalitātes standartus, arī pašam zivju audzēšanas procesam. Tas ir ļoti būtiski, jo ES tirgū arvien vairāk cenšas iespiesties akvakultūras produkti arī no Dienvidāzijas, kuru kvalitāte cilvēku veselībai ne reti ir pat bīstama...

Piebilde skaidrībai un zināšanai.

Daudzviet pasaulē sabiedrība itin labi apzinās, ka iekšējo ūdeņu piesārņojums realitātē ir lielāks nekā norādīts oficiālajos dokumentos, kuros patiesie dati ne reti tiek noklusēti vai „piefrizēti”, jo tas pašsaprotami varētu kaitēt ar lauksaimniecību un pārtikas ražošanu saistītajai uzņēmējdarbībai.

Arī ES nav izņēmums, kaut gan tās dalībvalstis vismaz to atzīst oficiāli. Proti, gandrīz visās tajās EK „Ūdens struktūrdirektīvā” (Latvijā – „Ūdens apsaimniekošanas likums”) noteiktie mērķi, tai skaitā virszemes ūdensobjektu labas ūdens kvalitātes nodrošināšanai noteiktajā termiņā, nav sasniegti. Tāpēc arī tika izveidoti *riska ūdensobjektu* – upju, kanālu, ezeru, ūdenskrātuvju u.c. saraksti (bieži nepilnīgi). Arī Latvijā.

Lasītājam droši vien nav zināms, ka apmēram 50% no Latvijas iekšējo ūdeņu apjoma veido pa lielo pārrobežu upju sateču baseiniem no ārvalstīm ietekošie ūdeņi, galvenokārt no Krievijas un Baltkrievijas, kuras nav ES dalībvalstis. Līdz ar to kaut vai aptuveni varam iedomāties dažādu piesārņojuma veidu daudzumu, kas nonāk ūdeņos jau mūsu valsts teritorijā... Arī tajos, kuriem it kā nav tiešas pārrobežu ietekmes. Tāpēc daudzos ES vides aizsardzības projektos ir noteikta prasība pārrobežu sadarbībai ar Krieviju un Baltkrieviju.

Kaut gan arī paši neesam nekādi īpašie Dziesmu svētkos ar nacionālu pacilātību apdziedātās tēvzemes dabas „mīļotāji” un „cienītāji”, jo tikai mazajās upēs vien atklāta un nomaskēta punktveida piesārņojuma

kvantitāte ir vienkārši atbaidoša. Protams, atkarībā no straumes un citiem apstākļiem upes spēj vairāk vai mazāk pašattīrīties, bet arī tam ir sava robeža...

Visa tā rezultātā par labai ūdens kvalitātei atbilstošiem no visiem virszemes ūdensobjektiem Latvijā ar „zobu sāpēm” var uzskatīt tikai 56%. Salīdzinoši tas ir ārkārtīgi zems procents...

Kopumā prognozes un cerības labas ūdens kvalitātes nodrošināšanai ES dalībvalstīs izrādījās pārāk rožainas un noteiktajā termiņā neizpildāmas. Tai skaitā Latvijā.

Tāda ir realitāte.

Bet zivīm, kā zināms, ir divi būtiski „niķi”.

Pirmais – dzīvot un nārstot (radīt pēcnācējus) ūdenī.

Otrais – akumulēt savā ķermenī dažādus „labumus” no ūdenī esošā piesārņojuma spektra. Bet tad, kad viņu pielāgošanās spējas sāk pārsniegt kritisko robežu, var sākties dažādas nopietnas problēmas, tai skaitā ģenētiskas mutācijas. Šādi skati ir redzēti (nekā patīkama). Paldies Dievam, ka tikai ārvalstīs.

Arī upes „nav bez vainas”, jo tām savukārt ir tāds „niķis” kā savu pieteku un ezeru izteku ūdeņu iepludināšana jūrā, kurā summāri vairāk vai mazāk nonāk kaimiņvalstu un mūsu pašu radītie iekšējo ūdeņu „labumi”, no kuriem pamatīga deva tiek arī sālsūdens zivju populācijām, tai skaitā arī to dzīvotnēm.

Un arī tā ir realitāte.

Citiem vārdiem sakot, kaitējums tiek nodarīts *dabas videi*, kurā savu vaļasprieku īsteno arī makšķernieki...

Nobeidzot stāstījumu par notikumiem saistībā ar likumprojektu „Grozījumi Zvejniecības likumā” un LMA aktivitātēm tā sakarā, gribam vēlreiz atkārtot šā raksta otrajā daļā uzdoto jautājumu, kas idejiskā un praktiskā kopsalikumā izteica LMA darbības stratēģisko būtību – **vai varēja būt vēl kāds cits loģisks risinājums kā *principiālu izmaiņu veikšana ZL*, lai zivju resursu ieguvi Latvijas iekšējos ūdeņos kaut kad varētu sākt uzskatīt par daudz-maz civilizētu un 21.gadsimtam atbilstošu?**

Šā raksta pirmajā daļā minējām, ka bija svarīgi ZL atšķetināt vairāku stratēģiski svarīgu problēmu „mezglu punktus”. Tagad tas ir izdarīts, proti, atsevišķas principiālas izmaiņas likumā ir veiktas.

Kā būs ar to īstenošanu dzīvē?

Tāda nu ir dzīve un cilvēka daba – nupat kā veiktie grozījumi ZL, tāpat kā iepriekšējie, drīz vien šķitīs paši par sevi saprotami, un šis raksts paliks kā vienīgā rakstiskā liecība par ar tiem saistītiem notikumiem...

Zivsaimniecības lietu peripetijas ES.

Pagājušā gada sākumā (06.02.2013.) Strasbūrā Eiropas Parlamentā (EP) notika balsojums par jauno reformēto „Kopējo zivsaimniecības politiku” (KZP) 2014.-2020.gadam, (angl. – *Common Fisheries Policy, CFP*).

Balsojums bija par KZP kā tādu, un tā rezultāti parādīja, ka jaunā politika jau sākotnēji guva plašu ES parlamentāriešu atbalstu. No visiem 666 balsojušajiem eiroparlamentāriešiem *par* jauno KZP nobalsoja 502 deputāti (75%), *pret* 137 (21%), *atturējās* – 27 (4%).

Toreizējo Latvijas 9 eiroparlamentāriešu balsojuma rezultāti bija šādi: *par* – Ivars Godmanis, Aleksandrs Mirskis, Roberts Zīle un Tatjana Ždanoka. Paldies! *Pret* – Krišjānis Kariņš, Alfrēds Rubiks un Inese Vaidere. *Atturējās* – Sandra Kalniete un Kārlis Šadurskis.

Salīdzinājumam – Igaunijas 6 eiroparlamentāriešu balsojums: *par* – visi, bet Lietuvas 13 eiroparlamentāriešu balsojums (balsošanā piedalījās 12): *par* – 9, *pret* – 2, *atturējās* – 1.

Pēc tam starp EP, Eiropas Padomi un Eiropas Komisiju dialoga formā notika gana smagas pārrunas, kuru rezultātā KZP tika veikti daži labojumi un precizējumi, par kuriem EP balsoja atsevišķi, bet vairs ne par pašu KZP. Panākot vienošanos konkrētos problēmjautājumos, KZP varēja stāties spēkā no 01.01.2014.

Tomēr, zinot cik milzīgs bija un cik aktīvi darbojās komerciālās zvejniecības un zivrūpnieku apvienotais lobijs starptautiskā un nacionālos līmeņos, eiroparlamentārieši varēja *sākt šūpoties*...

Tāpēc LMA 13.10.2013. nosūtīja Latvijas deputātiem EP vēstuli ar aicinājumu atbalstīt KZP līdz galam, vēstules nobeigumā minot – „*Par balsošanas rezultātiem apņemas informēt Latvijas sabiedrību, kā arī tās rezultātus ievietosim mūsu biedrības interneta vietnē www.dzivausudens.lv.*” Tagad apņemšanos

izpildām. Jāpiebilst, ka praktiski visu dalībvalstu deputātiem EP vēstules nosūtīja NVO, kuras darbojas starptautiskajā NVO aliansē „OCEAN2012”.

Informāciju plašsaziņas līdzekļiem par balsojuma rezultātiem LMA nosūtīja 14.02.2014.

Jānorāda, ka cita starpā KZP paredz arī *decentralizēt zivju resursu pārvaldību, ieviešot reģionālu pašpārvaldi* (to uzsveram īpaši); *palielināt zivsaimniecības nozares atbildību par zivju krājumu pārvaldību; samazināt ietekmi uz jūras vides stāvokli; palielināt zinātnes ieguldījumu; papildināt datu bāzi un palielināt tās ticamību; sabalansēt zvejas kuģu flotes jaudu ar nozvejas iespējām; samazināt pārzveju; aizliegt nozvejoto tā saucamo „mazvērtīgo” (tirgū nepieprasīto zivju) izmešanu atpakaļ jūrā; palielināt kontroles efektivitāti; izskaust zivju nelegālu tirdzniecību un daudz ko citu.*

LMA ir gandarīta, ka savu ļoti būtisku artavu jaunās politikas tapšanas procesā un gala rezultāta sasniegšanā ieguldīja arī „OCEAN2012”, kuras biedre starp vairāk nekā 180 Eiropas un pasaules biedrībām un organizācijām ir arī LMA. No Igaunijas – sensens LMA sadarbības partneris un domubiedrs „Igaunijas Sporta makšķerēšanas federācija” („*Estonian Sport Fishing Federation*”).

Protams, ka tiešā veidā KZP nav saistīta ar makšķerēšanu kā tādu. Bet tā ir saistīta ar zivju resursiem, kurus makšķernieki iegūst jūras piekrastē, un zivju resursiem, kuri no jūras migrē uz iekšējiem ūdeņiem.

Tāpēc katram makšķerniekam vajadzētu apzināties, ka *dabas vide*, kurā viņi īsteno savu vaļasprieku - jūras ekosistēma un iekšējo ūdeņu ekosistēmas ir savstarpēji ļoti cieši saistītas un ietekmējošas. Tāpēc neatkarīgi no tā, kurā no ekosistēmām šis vaļasprieks tiek īstenots vairāk vai mazāk, tas izvirza ne tikai prasības inteliģentai attieksmei pret konkrēto ekosistēmu, bet arī nosaka cilvēcisku atbildību, lai šo ekosistēmu stāvoklis nepasliktinātos, bet uzlabotos. Arī makšķernieku interesēs.

Tas bija viens no iemesliem kāpēc LMA, būdama arī vides aizsardzības NVO, saskaņā ar tās Pārstāvju sapulces vienbalsīgu lēmumu 2010.gada maijā pievienojās „OCEAN2012”.

Vēl viens iemesls. Bija skaidrs, ka līdzdalība KZP tapšanā būs unikāla pieredzes apguves skola un iespēja pašizglītoties, jo tik intensīvā, ilgstošā un plašā pasākumā starptautiskā līmenī LMA vēl nebija piedalījies. Tā bija arī lieliska iespēja uzzināt vairāk par zivju lietām Eiropas dienvidu valstīs no „pirmajām mutēm”, kā arī tās salīdzināt ar Eiropas ziemeļvalstīm. Kontrasts izrādījās pamatīgāks nekā zinājām līdz šim... Paldies Poseidonam, par labu ziemeļvalstīm.

Līdzšinējās negatīvās atšķirības starp zivju resursu pārvaldību EK dienvidu valstu un ziemeļvalstu jūrās bija viens no būtiskiem iemesliem *zivju resursu pārvaldības faktiskai decentralizēšanai ES (reģionālās pašpārvaldes ieviešanai)*, par ko aktīvi iestājās arī „OCEAN2012”. Saprašanās Memorandu par Baltijas jūras reģionālo pašpārvaldi 17.12.2013. parakstīja visas ap Baltijas jūru esošās ES dalībvalstis, un tā izpildi koordinēs un uzraudzīs BALTIFISH.

Līdzdalības procesa laikā LMA pārliecinājās, ka atsevišķus jaunās politikas idejiskos principus būtu nepieciešams iedzīvināt arī Latvijas iekšējo ūdeņu zivju resursu pārvaldībā. Saeimas sniegtais atbalsts grozījumiem ZL un grozījumiem citos likumos vieš cerību, ka laika gaitā tas varētu īstenoties.

Protams, principi būtu iedzīvināmi izlases veidā un tādi, kuri praktiski patiešām veicinātu un ietekmētu zivju resursu ilgtspējību, vislielāko vērtību pievēršot to saglabāšanai un *dzīves vides* kvalitātes nodrošināšanai, kas vislielākajā mērā attiecas uz dabiskā nārsta nodrošināšanu.

Vai tas nebūtu arī makšķernieku interesēs?

Jebkurā gadījumā vides aizsardzības nozīme jaunajā KZP ir palielinājusies ļoti ievērojami.

Pagājušajā gadā notika arī balsojums par ES Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, EJZF (angl. *European Maritime and Fisheries Fund, EMFF*), un finansējuma sadali tā ietvaros KZP īstenošanai un dalībvalstu zivsaimniecības nozares attīstības atbalstam 2014.-2020.gada plānošanas periodā. Kopumā EJZF budžets ir noteikts 6396 miljonu EUR apmērā (zvejas uzraudzības un kontroles nodrošināšanai – 580 miljonu EUR apmērā). Jāatzīmē, ka EJZF turpmāk aizstās līdzšinējo Eiropas Zivsaimniecības fondu (EZF).

Latvijas 9 eiroparlamentāriešu balsojums EJZF sakarā bija šāds: *par* – Ivars Godmanis, Sandra Kalniete, Krišjānis Kariņš, Aleksandrs Mirskis, Alfrēds Rubiks, Kārlis Šadurskis un Inese Vaidere. Paldies! *Pret* – Roberts Zīle un Tatjana Ždanoka.

pateicas:

*visiem Saeimas deputātiem, kuri atbalstīja grozījumus Zvejniecības likumā,
Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas
Vides apakškomisijas priekšsēdētājam Dzintaram Kuduma kungam,*

Saeimas Juridiskajam birojam,

Makšķernieku radošajam klubam,

Vides konsultatīvajai padomei,

Pasaules Dabas fondam,

*visiem makšķerniekiem, kuri Rīgas domes iepriekšējā sasaukuma deputāta Ērika Škapara organizētajā aptaujā
teica „nē” rūpnieciskajai zvejai Buļļupē, „jā” zvejas rīku samazināšanai Daugavā un „jā” tādu pašu vai līdzīgu
ierobežojumu noteikšanai makšķerēšanai Buļļupē kā citos kanālos un caurtecēs gadījumā,
ja Buļļupē tiks izbeigta rūpnieciskā zveja,*

Ērikam Škapara kungam,

daudzajiem LMA atbalstītājiem Latvijā par „īkšķa turēšanu”,

LMA sadarbības partneriem Eiropā un ASV par uzmundrinājumiem,

šā raksta lasītājiem.

Ar cieņu, LMA Valde.

Arī ar šo raksta daļu izlases veidā tiks iepazīstināti LMA sadarbības partneri ārvalstīs, kā arī atsevišķi EK Jūrlietu un zivsaimniecības komisariāta un Vides komisariāta darbinieki Briselē.